

סוף זמן קריש

עש"ק תוריע
9:09

עש"ק מהרה **9:03**

מאן דלא קרי קריש בענתיה
בגדיו הוא כל ההוא יומא
הדרק בלק סד'.

בי"ה

מבן עיינות התאחדותנו

י"ל ע"י: התאחדות אברכים דקה"ל ימב לב דסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

שיעור השבוע

חבורת יסודי התורה
פרשת תוריע
מס' גיטין סא: עד סנ:
פרשת טהרה
מס' גיטין סד: עד סו.

תנ"א וא מן ליעם רב"י נהור"א
(ואו דא אפ"ק לטפיקתין אין ארבע עשרה)
מור"ב רבינו שליט"א בסיוט סס קידושין

כ"ה אדר ב' תשס"ה

תזריע-החודש

שנה י' גליון כ"א (ת"ב)

יתחפר מנגע לענג

והנה הנגע לא הפך את עינו. ביארו המפרשים, כי הנה ההבדל בין נגע לענג הוא במקומה של העיין, דבנגע העיין בסוף התיבה, ובענג בתחלתה, וז"ש והנה הנגע לא הפך את "עינו", שעדיין לא חזר בתשובה עד שיתחפר העיין מסוף התיבה לתחלתה, ויעשה מנגע ענג, ולפיכך טמא הוא עוד טומאתו בו. וזה אפשר לרמוז במאמר ישועה ה' כהרף עין, כלומר בהשתנות העין מסוף התיבה לתחלתה. וברוך זה י"ל מאה"כ (ישועה נ"ב) כי עין בעין יראו בשבט ה' ציון וגו', כי בעת הגאולה העתידה יתחפר כל הצרות הרעות שסובלים ישראל לענג, ורמז כאן בכפל הלשון עין בעין, על ב' ענינים שיתחפרו לטוב, האחד הם הנגעים בחצינויות שישראל לוקים בהם בעוה"ז בסבת עוונותיהם, ועתידים להתחפר להם לענג, ולא עוד אלא שאף פנימיות הנגעים, שרומז על האומות, שהם מסטרא דצרעת, ישתנו ויתחפרו לעת"ל, כי רוח הטומאה יעבור מן הארץ, ויתבטל הרע מן העולם.

הלכה פסוקה בישראל

זאת תורת היולדת. מתאמרא משמיה דהגה"ק השר שלום מבעלזא ז"ע לפרש מקראי קודש בפרשתן, ובמלאת ימי טהרה לכן או לכת תביא כבש בן שנתו לעולה וגו', זאת תורת היולדת לזכר או לנקבה, ואם לא תמצא ידה די שה ולקחה שתי תורים או שני בני יונה וגו'. וקשה מדוע הפסיק באמצע הענין בפסוק זאת תורת היולדת, ולכאורה היה ראוי לאומרו לבסוף לאחר שסיים כל תורת היולדת, וביאר על פי מה שכתב הטור (א"ח סימן רמ"ב) כמה פעמים נשאתי ונתתי בדבר לפני אדוני אבי ז"ל, כמוני היום שיש לי מעט משלי ואינו מספיק לי וצריך אני לאחרי, אם אני בכלל עשה שבתך חול אם לאו. ולא השיבני דבר ברוך, עיי"ש. וז"ל הטעם שלא השיב לו הרא"ש פסק הלכה בזה כמו שהשיב לו בכל הלכות התורה, כי לא רצה הרא"ש שתהא הלכה קבועה בענין כזה שאין לו לבר ישראל צרכי שבת, כי מן הראוי שיהא לכל אחד מישראל די סיפוקו בהרחבה. וכן הדבר בפרשת יולדת שרצון השי"ת הוא שכל יולדת תוכל להביא די שה, ועל זה אמר זאת תהיה תורת היולדת, אך אם יתרחש לפעמים שלא תמצא ידה די שה או תביא שתי תורים.

ממזר תלמוד חכם קודם

זאת תורה נגע צרעת. לומר שיתעסקו הטמאים והמצורעים והממזרים בתורה, שהתורה מטהרת הכל שהוא אש וכל דבר אשר יבוא באש תעבירו באש, אותו אש מעביר ממנו כל הטומאה שבו, וכן אמרו חז"ל (הוריות י"ג). ממזר תלמיד חכם קודם לכהן גדול עם הארץ, שנאמר (משלי ג, טו) יקרה היא מפנינים, מכהן גדול שנכנס לפני ולפנים.

אנו לדודי ודודי לי

אחר לעולה וא' לחטאה. פרש"י ז"ל לא הקדימה הכתוב אלא למקראה אבל להקריבה חטאת קודם לעולה וצ"ב. וז"ל פ

עפ"י"ם שמבואר בס' קדושת לוי דלכן אנו קורין הי"ט של פסח חג הפסח אף שבכל התורה נקרא חג המצות עפ"י הפסוק אנכי לדודי ודודי לי אנו משבחים שמו ית' והוא ית' משבח אותנו, וכמו שבתפילין דמרי לעמא נכתב שבח שלנו, ובתפילין שלנו נכתב שבחו ית' כן ג"כ חג המצות הוא שבח שלנו כמאה"כ כי גרשו ממצרים ולא יכלו להתממהה וגם צידה לא עשו להם ואנו מודים ומשבחים שמו ית' על אשר פסח עלינו, והנה עולה הוא דורן להשי"ת וחטאת היא מכפרת עלינו, לכן אנו צריכים לקרות את העולה קודם מפני שאנו מכוונים לשמו ית' והשי"ת העושה למענו צוה להקריב החטאת בראשונה שהיא לטובותינו לכפר עלינו, וא"ש.

הד"ק מליסקא זצ"ל חובב במגד ירוחם

פיקוח נפש רוחה

סמיכת הפרשה בזה הדרך, דלעיל קאמר כי אני ה' המעלה אתכם מארץ מצרים וגו', וסמך לזה אשה כי תזריע וילדה זכר וגו' וביום השמיני ימול, ודרשו רבותינו ז"ל (שבת קלב.) ביום אפילו בשבת. ונראה לי דכבר נודע שהקדוש ברוך הוא בעצמו ירד להוציאם ממצרים, וכבר נתקדש המפרשים איך הוציאם בעצמו והלא אין בית אשר אין שם מת, בכיכול האיך רשאי לטמא, והרבה תירוצים נאמרו, ואמינא אנא משום פקוד נפש שרי, ופקוח נפש דדחי לא תעשה יליף (יומא פה:) בקל וחומר ממילה שהיא אחד מאברו של אדם, קל וחומר פיקוח נפש, וידוע דאין לך פיקוח נפש גדול מזה שהוציאם ממי"ט שערי טומאה. והשטא נוחא סמיכות הפרשיות, כי אני ה' המעלה אתכם מארץ מצרים, קשה קושית המפרשים האיך רשאי בכיכול בעצמו להוציאם ממקום טומאה, כי אין בית אשר אין שם מת, לזה סמך אשה כי תזריע וילדה זכר וגומר, ביום השמיני אפילו בשבת, ואם מילה שהוא אחד מאבריו של אדם דוחה שבת, קל וחומר פקוח נפש דרוחה שבת, ומכל שכן דרשאי כהן לטמא את עצמו בשביל פיקוח נפש, כמו שעשה אליהו, לכן הקדוש ברוך הוא הוציאם אף שהוא מקום טומאה, דאין לך פיקוח נפש גדול מזה.

כסף נבחר

גדול עונו מנשוא

כולו הפך לבן טהור הוא. י"ל הטעם בזה ע"ד שאמרו (סנהדרין ז.) וקיי"ל בדיני נפשות כולו חייב זכאי, והטעם בזה י"ל ע"ד שפי' מהרש"א בח"א על הא דקיי"ל במכות בעדים זוממין הרגו אין נהרגין ופי' הטעם לפי שגדול עונו מנשוא ע"כ לא יתכפר במיתה ה"נ מאחר שלא נמצא לו שום זכות אינו מתכפר במיתה וכ"כ בענין הנגע כי באותו אבר שתצמח בו הנגע מסתמא פגם באיזה מצוה התלוי באותו אבר (כמו שחשב בס' חרדים שכל המצות תלים באברים) ע"כ תקנתו להיות סגור מחוץ למחנה בודד ויפשע במעשיו ויתרפא אבל מי שביטתה הצרעת כל בשרו מסתמא פגם בכל אבריו לא מהני לי' הסגירה כי גדול עונו מנשוא.

קרנן העני

אוצר הגנוז

קיום מצוה בזמן פטור אם יצא

בספר ברכת שלמה (סימן ו') דן בשאלה אי יוכלן לקיים מצוה בזמן פטור לצאת על זמן החיוב, והביא על זה תבילות ענינים: בגמ' ר"ה (כח.) מבואר דאם עשה מצוה בזמן שטוהו ונשתפה צריך לחזור ולעשותו ובטרי"א שם, וע"י מגילה (ח.) הדיכא דאכתי לא מטא זמן חיוביהו אם יקדמוהו לא יצא ידי"ת ע"ש, וכן ביומא (כ:) ואי ס"ד מחצות דאורייתא היא היכי מקדמינן, ובפסחים (נח.) ואי ס"ד בשמונה ומחצה דאורייתא היכי מקדמינן ל', ובשבת (קלב.) דאי מחד הרי"א שביעי הוא דלא מטא זמני' אבל משמיני ואילך זמני' הוא, וע"י ברכות (ח:) סבר לאקדמינהו וכו', ומהו יש לדון לענין קיש או בשכמ"ו לכוון פי' המלות אלמפרע אחר שקרא התיבות ולא להקדים הכוונה להקריאה, וכ"כ בשועה"ד (ס' סא ס"ז) שיוכל להאריך במחשבתו בטרם שיתחיל ברוך שם יע"ש, וכ"ה מבואר בגמ' תגיגה (ט.) דבעודה רגלו אחת במים יוכל להחזיק עצמו לדבר תמור, הרי דמהני כוונה אלמפרע וכ"כ להוכיח בגליוני השי"ס יבמות (קב.) אך ראיתי בס' נהרי אש להגר"א איש מזעליכוב ז"ל (מאמר יא) שיותר טוב לכוון קודם האמירה, וראה עוד בקובץ כנסת חכמי ישראל (ס' סו ובס"י פט אות ב,) וז"ל ע"י בת' תרומת הדשן (ס' כז) דאפשר להיות נחשב עדיין באמצע הברכה אל"פ שכבר נגמרו התיבה יע"ש.

וגם מציון ענין אחר שלא להקדים עיניו לא יתי' ניכר שהוא לשם המצוה נעשית, יע"י שבת (כג.) ובלבד שלא יקדים (הזלכת נרות ע"ש בעוד היום גדול) פירש"י דלא מיכבדא שהיא של שבת, וכע"ז הכס"מ (הל' חרמ פי"א ה"ט) דצריך להמתין בשריפת החמץ עד קרוב לתחילת שעה ששית להורות שטרפו מפני זמן האיסור שבא וזה מורה יותר שמקיים המצוה יע"ש ובס' שית יצחק (ס' רה) כ' דעפ"י בודאי לא ימהר לשורפו בבוקר יע"ש, אך ראיתי בס' וע"ן אברהם פלאגי (ס' ו אות כה) שכל לענין שריפת חמץ בבקר שמה יטאש או קפדי' שיהי' מצוה בשעתה עי"ן להרב חיים שנים (ס' ב) דדק ואשכח דאפי' בלילה אם רוצה ישרפנו ולא נשאר שום ספיקא יע"ש, וז"ה ד' הכ"מ הנ"ל, ובאמת מבואר להדי' בד' הרמב"ם (פ"ג מהל' חרמ) דאם רוצה יכול לבערו מבלילה ע"ש וכ"ה בשיע' אורח (ס' תמה ס"א) דטוב לשורפו ביום דומי' דנותר ומי"מ אם רוצה לשורפו מיד אחר הבדיקה כדי שלא יגורנו חולדה רשאי.

וע"י צ"ח ברכות (יא) שמסתפק לדעת ר"ת דברכה"ת פוטרנו עד שחרית אם יוכל לבדך קודם השחר לפטור הלימוד של אח"כ, וע"ע מזה בס' ברכת אהרן עמ"ס ברכות (מאמר פא,) וכבר תמהו עליו מהא דמנחות (לו.) ה' משכים לצאת לדרך וירא שמא יאבדו מניחין וכשמגיעו זמנו ממשמש בהן ומבדך הרי דלא מצי לבדך בעת הפטור על זמן החיוב, וע"ע מ"א (ס' יט סק"א) דכשקבע מוזהו קודם שנכנס לדור שם מבדך אר"כ כשנכנס לדור יע"ש, וה"נ במל בתוך ת' לא יצא בזה חובת מילה כשמגיע הזמן, ובאמת אי"ז דומה דבתפילין ומילה בלילה ל"ה זמן חיוב כלל משאי"כ בברכה"ת דלילה ג"כ בחיובו עומד רק שנפטר כבר וא"כ שפיר אפ"ל דיבדך אז לפטור על מחר.

ובענין לצאת בברכה מזמן פטור על זמן חיוב, ע"ע ת' מהרש"ם (ד"ג ס' שלז) ומאורות נתן לייסר (ס' עה,) וע"י רע"א (ארח' ס' קפא) בקטן שעשה מצוה ונתגדל אם צריך לעשות המצוה מחדש, וע"י משיב דבר (ס' יח) ארץ צבי תאומים (ארח' ס' י) מהרש"ם (ד"ג ס' קכא) אמרי שלום (צאריני ס' א.)

בעיר יאס היו נותנים להרב אבי"ד שני בתים, ואחד מהבתים היה מיוחד ששם היו מניחים את הנפטרים ב"מ בעת הצורך. כשכיהן הרה"ק מאפטא כאבי"ד יאס, הכניסו פעם בליל שבת קודש לביתו שני נפטרים שקפאו מקור רח"ל, וכשעמד הרה"ק והתחיל לקדש קמו השניים ועמדו על רגליהם, וכשגמר את הקידוש נפלו שוב כמקודם, ואמר הרה"ק שאילו היה יודע בשעת קידוש שהם נמצאים כאן בבית, שוב לא היו מתים, אלא היה נשפע להם חיות והיו נשארים בחיים.

בעיר יאסי היתה אשה עשירה אחת שהיתה תומכת בבית הרה"ק בנתינות הגונות, פעם חלתה בתה בחולי קשה ובאה אל הרה"ק לעורר רחמים עליה ובירכה ברפואה שלימה, אך לאחר כמה ימים נפטרה הבת, ובאה האשה בבכיה ויללה לפני הרה"ק, ואמר לה שתעשה כדמות אשה משעוה ותכרוך בתכריכים ותמסור לחברא קדישא לקבורה, וכן עשתה והבת קמה לתחיה וחזרה לאיתנה והאריכה ימים.

בן כפרי אחד חשוך בניס נתברך מהרה"ק מאפטא ונולד לו בן לעת זקנותו, ולאחר כמה שנים מת הנער, ונסע אביו להביא את אנשי החברא קדישא מהעיר, כשחזר נשתומם לראות את בנו מתהלך בחוץ, וספרה לו אשתו שמרוב עגמת נפש נטלה את גופת הילד וזרקה אל מקום הזבל ואמרה: רבונו של עולם אם דברי הרבי אינם חשובים, הרי שיאכלוהו הכלבים... ואז שבה אליו רוחו וחי.

הגאון רבי ראובלי אדעסער, התנצל לפני הרה"ק מאפטא שנתברך בכשרונות טובים והוא חפץ ללמוד, רק שאין לו פרנסה וחושב לקחת עצמו למסחר, ואמר לו הרה"ק – אם תשב ותלמד אזי תגיע פרנסתך דרך החלון.

ואכן כן היה, שפריץ אחד מכר כל רכושו וקנה בדמיהם מרגלית יקרה ותפרה בכובעו, ופעם בעת הלכו בשוק נשבה רוח סערה ופרח הכובע מעל ראשו וישאהו הרוח דרך החלון אל בית רבי ראובן ונתעשר עושר רב.

אחד מהמסתופפים בצל הרה"ק מאפטא כשנכנס להיפרד ממנו שמע שאשה אחת מתלוננת לפני הרה"ק על מר גורלה שהיא גלמודה בעולם ואין מי שיעזור לה. וגער בה הרה"ק בזה"ל – "א איד איז ניט א עלנד, וואו ער איז, איז גאט ב"ה מיט איהם" [יהודי אינו לבד, בכל מקום שהוא נמצא הקב"ה אתו]. ועשו הדברים האלו רושם גדול בנפשו.

לאחר זה אירע לו פעם כשנסע לדרכו על גולה ובהיותו בודד לבדו ביער באו לקראתו חבורת של גזלנים ולסטים מזויינים, ונבהל מאוד, ולא ידע לשיית עצות בנפשו להמלט, ונזכר בדברי הרה"ק והתחזק ולקח את השוט בידו והתחיל לנפץ על ימין ועל שמאל וצעק בכל כוחו

הילולא דצדיקים

הרה"ק בעל אזהב ישראל זי"ע
ה' ניסן

– "דער רבי האט געזאגט אז א איד איז ניט א עלנד, וואו ער איז, איז גאט ב"ה מיט איהם..." ונפל עליהם פחד ובהלה ונסו על נפשם.

פעם נסעו סיעה מאנשי בריתו להסתופף בצל קדשו, ובאכסניא סמוך לאפטא ראו יהודי אחד שיושב בעצבות ומרה שחורה, וניסו לנחמו ולעודד את רוחו, ונענה הלה ואמר בצרתו, ראו נא שקים אלו שעמדי מלאים הם בכסף וזהב, ואני רוצה ליתן את כל זה למי שיצילני מעלילה קשה שהעלילו עלי... ודברו על לבו שיבא איתם אל רבם ונענה להם, ובדרך נכנס למקומות שאינם נקיים ולמבואות האפילות רח"ל וכבר התחרטו על שלקחו אותו עמהם. אך כשבאו אל הרה"ק קיבלו בסבר פנים יפות וקירבו מאוד לתמיחתם הרבה.

בליל שבת קודש נענה הרה"ק בשולחנו הטהור ואמר: הבה נחשב חשבוננו של עולם, האם אדם שחטא בכך וכך – וחישב את כל פרטי מעשיו של האיש הלזה מיום היוולדו ועד עתה – האם תקנה יש לו, היתכן שיועיל לו עוד תשובה: ונזדעזע הלה ונפל מתעלף.

בצאת השבת נכנס אל הרה"ק וביקש תיקון ודרך תשובה למעשיו המקולקלים, ואמר לו הרה"ק – הנה הכתוב אומר "השיבנו הוי' אליך ונשובה, חדש ימינו כקדם", שאנו מבקשים שיחדש ימינו כמו קד"ם, שהוא ר"ת קין, דוד, מנשה, שהם הראו דרך תשובה לרבים, ועל ידי תשובה שלימה יכולים אנו לשוב ולהתקרב לפניו... והורה לו הרה"ק שיחלק את כל ממונו לעניים וישב אצלו בביתו ושב ורפא לו, והיה יושב בבית הרה"ק ומשמש בעבודות הבית. אמרו: לא עבר זמן רב עד שנתעלה והיתה כסתו מוטלת בין גדולי החסידים.

הרה"ק מאפטא אמר: "זיי – די אלע אומות וועלן זיך וועלן שלאגן, וועלן זיי זיך בארעכענען אז ס'וועט ארויס קומען פון דעם א טובה פאר אידן, וועלן זיי זיך צוגויפקומען אויף א פאר גלייך כדי מען זאל זיך נישט שלאגן, נאר ס'וועט זיי ניט העלפן זיי וועלן זיך רייסען ביי די טשאפכעניס ביז ס'וועט א עק נעמען..." וסיים: "מען מעג דאס דער ציילען פון מיינעט וועגן כשומע מפי נביא!"

בשבת האחרונה לימי חייו בעלמא הדין בעת רעוא דרעוין אמר: הנה פטירת הצדיק מן העולם

אינו כי אם כפושט בגדי החול ולובש בגדי מועד, ולמה זה הוא צריך לחלות, אלא מקודם שנפטר שוכב הצדיק קצת במיטה בכדי שלא יאמרו עליו הבריות שמת מיתה חטופה בר מינן...

וכן היה אצלו, שקצת לפני פטירתו נפל למשכב, ונהיה רעש גדול ויצאו אל המקומות הק' בבית העלמין לעורר רחמים עליו ולהתפלל לרפואתו, ולפני שהגיע עת מצוא יציאת הנשמה קם ממיטתו כבריא ונפרד מאנשי ביתו בדברי פרידה, ודיבר מצדיק אחד שלפני שנפטר מן העולם נפרד מן השולחן שלמד עליו, וכן עשה הרה"ק שירד ממיטתו וניגש לשולחנו הטהור ונפרד הימנו, וסיפר עוד מהצדיק שנפרד מהארון והספרים הקדושים שלמד בהם וניגש גם הוא ונפרד מספריו, וכן על המזוזה וניגש ונפרד הימנה.

וחזר ושכב על מיטתו והתחיל לאמר "האדרת והאמונה" עד "הדעה והדבור לחי עולמים" ובמילים אלו על שפתיו אתקטר בהאי קטירא לחי עלמא ועלתה נשמתו בסערה השמימה, זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל. הרה"ק מאפטא אמר לפני פטירתו שלא ינוח בעולם העליון ולא יכנס על מקומו בגן עדן עד שניוושע ויחיה את הגאולה.

כעבור זמן מעט פטירתו היו זמנים קשים לישראל ונכנסו אל בנו הרה"ק רבי יצחק מאיר ושאלו אותו הרי אביכם הק' הבטיח שלא יכנס לגן עדן כל זמן שלא ניוושע, נתדבק הרה"ק במחשבתו והרכין את ראשו על שני ידיו למשך זמן, ואח"כ אמר: אבי הק' נתגלה אלי ואמר לי בהאי לישנא: "דמינו אלקים" אלעס וואס מיר האבן געקלערט זייענדיג דא אז ס'איז אלקים – מידת הדין, "חסדך בקרב היכלך" – דארט ביים היכל המלך האבן מיר געזען אז דאס אלעס איז חסדים. [כל מה שדימינו בהיותנו כאן שהיא ממדת הדין, למעלה בהיכל המלך רואים שהכל חסדים] ולכן אינו יכול לבקש שיוסרו הצרות והדחק.

הרה"ק מאפטא אמר לפני פטירתו שלא ינוח ולא ישקוט ולא יכנס לגן עדן עד שיבא משיח צדקנו.

ופעם ביום השבת לפני "כתר" נפל הרה"ק רבי יצחק מראדוויל אל הארון קודש, וצעק – הנה הרב מאפטא הבטיח שלא יכנס לגן עדן עד שיבא המשיח, ועכשיו נכנס.

הרה"ק מרוזין אמר שאמנם הרה"ק מאפטא עמד על פתח גן עדן ולא רצה ליכנס עד שהתחכמו עליו והראו לו כמו שספר תורה נופל בגן עדן ונכנס לתפסו, וסיים "אונז וועט מען שוין נישט אפנארן". [אבל אותנו לא יוכלו לרמות] (סיפורים במדור זה נעקט מספר הנפלא מאמר מרדכי).

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

זאת חוקת התורה אשר צוה ה' לאמר, דקדק

באור החיים הקדוש, צריך לדעת למה כינה למצוה זו שם כללות התורה, והיה לו לומר זאת חוקת הפרה.

ב רש"י פ"י לפי שהשטן ואומות העולם מוניין את ישראל, לומר מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה, לפיכך כתב בה חוקת, גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה. והקשו המפרשים הלא רבי משה הדרשן כתב מפורש הטעם של פרה אדומה שבאה לכפר על חטא העגל, ואם כן נמצא דאין זה חק, ויכולין לומר תירוץ זה לאומות העולם. גם יש להבין מפני מה מוניין את ישראל דוקא במצות פרה אדומה, והלא הרבה חוקים יש בתורה שאין להם טעם, כגון שעטנו וכלאים.

ג במדרש (שמד"ר פ"ט ס"ב) זאת חקת הפסח, זש"ה (תהלים ק"ט פ) יהי לבי תמים בחקך, זה חקת הפסח וחקת פרה אדומה, למה ששנינו דומין זה לזה, בזה נאמר זאת חקת הפסח ובה נאמר זאת חקת התורה, ומי גדולה הפרה שאוכלי פסח צריכין לה שנאמר ולקחו לטמא מעפר שריפת החטאת.

ו נראה בהקדם מה דמצינו בכתובים (שמות טו כה) שם שם לו חק ומשפט, ופירש"י במרה נתן להם מקצת פרשיות של תורה שיתעסקו בהם, שבת ופרה אדומה ודינין, ומקורו במס' סנהדרין (דף טו:). וראוי להתבונן מה היתה התועלת לצוות על פרשת פרה אדומה עד שלא נתנה תורה.

ו י"א על פי מה דאיתא במדרש (ילקוט תהלים רמז תש"ב) שאלו לחכמה חוטא מה ענשו אמרה להם (משלי יג כא) חטאים תרדוף רעה, שאלו לנבואה חוטא מה ענשו אמרה להם (ויקרא י"ב) הנפש החוטאת היא תמות, שאלו לתורה חוטא מה ענשו, אמרה להם יביא אשם ויתכפר לו, שאלו להקב"ה חוטא מה ענשו, אמר להם יעשה תשובה ויתכפר לו, ה"ד (תהלים כה ח) טוב ישר ה' על כן יורה חטאים בדרך, שהוא מורה לחטאים דרך שיעשו תשובה. ומבואר מזה כי הסביר נותנת שלא תועיל תשובה לנפש החוטאת, ורק ממדת טובו וחסדו של הקב"ה ידו פתוחה לשבים, אבל אף אחד לא יוכל להשיג בשכלו שום טעם וסבה שעל ידי התשובה ימחול הקב"ה את החטאים. ולזה כתב בבנינה לעתים (רוח ג' לראש השנה) שקבלת התשובה הוא מכלל החוקים שאין להם טעם, ע"ש. והחיד"א דרבש לפי (מערכת ח אות כה) רמז על דבריו, והעלה שמתעם זה מועיל התשובה דוקא לישראל שהם מקיימים החוקים ולא לאוה"ע, ע"ש. וכן הביא הר"ק מהר"י מבעלזא (פ' הקה) בשם המדרש שהתשובה נקראת חק כי חק הוא מה שהקב"ה מקבל שבים.

אולם בדבר זה הקב"ה מתנהג מדה כנגד מדה עם בני ישראל, וכאשר השי"ת רוצה להושיע את ישראל שואלים המקטרגים מה טעם יש בדבר כיון שאין להם זכות חס ושלום, אזי אומר השי"ת כיון שישראל מקיימים מצוות שהם חוקים בלא טעם ואינם שואלים קשייתא אלא עושים כמצווה עלינו, מדה כנגד מדה יתנהג להם לזכותם ולהושיעם מבלי טעם, והקב"ה מוחל עוונותיהם של ישראל. (ועיין בבני יששכר חש"י מאמר ג אות ב).

והנה כתב השל"ה הקדוש (מסכת שבועות פרק תורה אור) בביאור הגמרא (שבת פ"ג:) שמלאכי השרת קטרגו בשעת מתן תורה מה אנוש כי תזכרנו, דענתם היה שהוא מוכשר לקבל טומאה ולחטוא ואיך נתת לו התורה, ועל זה באתה התשובה, אחוז בכס"א כבודי והחזור להם תשובה, כלומר תחזור ותאמר להמלאכים שאף אם יחטא האדם יש לו תקנה בתשובה, וגדולה תשובה שמונעת עד כסא הכבוד (יומא פ"ג), עכד"ק. אולם כבר נבאר דמצד הדין אינו מועיל תשובה, ואם כן במה נסתרה טענת המלאכים מה אנוש כי תזכרנו, ולזה הקדים הקב"ה לצוות על פרה אדומה טרם שקבלו ישראל

דברות קודש

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ס"ג פרשת פרה (שמיני) שנת תשס"ח לפ"ק
נתפרסם ע"י ועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

התורה, ועל ידי שמקיימים ישראל החוקים בלי להבין מצות הבורא, בזכות זה מדה כנגד מדה הקב"ה מתנהג כן עם בני ישראל לקבל מהם התשובה חק בלי טעם.

ו בדרך זה אמרתי (חקת תשס"ה) לפרש הפייט (במסוף לראש השנה) באין מלצ"י ישר מול מגיד פשע תגיד ליעקב דבר חק ומשפט, הכוונה דבאמת אין מלצ"י ישר מול מגיד פשע על מה שהרהיב אדם עזו בנפשו להמרות פי ה' ולעבור רצונו, וממילא איך יהיה לו תרופה על זה, אך בזה יתנחם להמליץ טוב בעדו, תגיד ליעקב דבר ח"ק ומשפט, שבזכות שמקיימים ישראל חוקים בלי טעם, מדה כנגד מדה יועיל להם התשובה חק בלי טעם.

ו בזה יתבאר הטעם שהתורה הכתוב בפרשה זו זאת חקת התורה, ולא נאמר זאת חקת הפרה, להורות כי קיום מצות פרה אדומה הוא יסוד גדול לכל התורה כולה, ורק על ידי שקבלו ישראל עליהם במרה לקיים מצות פרה אדומה, זכו לקבל התורה מסיני, דנסתרה טענת המלאכים עתיד למחטי קמי הקב"ה מכת דמהני תשובה ולזה נאמר זאת חקת התורה, דעל ידי החק של מצות פרה אדומה זכו בני ישראל לכל התורה כולה.

ו זהו ביאור דברי רש"י"ל לפי שהשטן ואומות העולם מוניין את ישראל לומר מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה, דדוקא במצות פרה אדומה האידוע שואלים לדעת מה טעם יש בה, כי הם רוצים שאימרו להם טעם המצוה בכדי שלא יהיה חק בלי טעם, וממילא לא יהיה להם שום זכות שיקבל השי"ת תשובתם מכת חק בלי טעם, שהרי מצד הדין נפש החוטאת תמות, לפיכך כתב בה חוקת גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה, ומעתה על ידי שמקיימים בני ישראל חק של פרה אדומה ואינם מבקשים לידע טעם המצוה, בזכות זה הקב"ה מקבל תשובת בני ישראל חק בלי טעם.

ו בזה יתבאר המדרש יהי לבי תמים בחקך, זה חקת הפסח וחקת פרה אדומה, דהנה בקרבן פסח כתיב (שמות יב) כל בן נכר לא יאכל בו, ופירש"י שנתנכרו מעשיו לאביו שבשמים, כי מי שהוא בעל חוטא לא היה יכול להקריב ולאכול הקרבן פסח, ועל כן כאשר פתח משה רבינו לצוות על קרבן פסח אמר משכו ידיכם מעבודה זרה וקחו לכם צאן למצות, דבכדי שיוכלו להקריב קרבן פסח היה צורך שהאדם ישוב מקודם על עבירות שבידו ואז יקרב לעשותו, אבל אם לא עשו תשובה לא היו ראויין להקריב קרבן פסח, ולפי זה נפש החוטאת במה תתכפר ואיך היה יכול להקריב קרבן פסח אחר שנתנכרו מעשיו לאביו שבשמים ואיך יועיל התשובה, ולזה הקדימו להקריב פרה אדומה שהוא חק בלי טעם, ובזכות שקיימו חוקים בלי טעם גם הקב"ה מקבל תשובת בני ישראל חק בלי טעם. וזה ביאור המדרש ומי גדולה הפרה שאוכלי פסח צריכין לה, כי טרם הקרבת קרבן פסח היו צריכים לשוב ולטהר עצמו מחטאים עוונות ופשעים, ולכן חק של פרה אדומה גדולה מחק של קרבן פסח דקרבן פסח תלוי בפרשת פרה אדומה.

ו בזה יל"פ מה שאמרו חז"ל (ב"מ פ"ג) שמונה פרשיות נאמרו ביום שהוקם המשכן ואחד מהם פרשת פרה

אדומה, וי"ל בטעם שצוה אותם שנית ביום ההוא על פרשת פרה אדומה, כי ביום הקמת המשכן הקריבו אז קרבנות, וכמ"ש להם משה רבינו זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה', והנה עיקר הקרבן הוא תשובה, כי בלי תשובה אין הקרבן מכפר, וכבר נבאר דתשובה מועלת רק מכת שמקיימים החוקים, ולזה נאמר להם פרשת פרה ביום הקמת המשכן, ללמד את בני ישראל לקיים חוקי הבורא, ועל ידי זה יועיל התשובה ויעילו הקרבנות.

ו על פי זה יש לפרש החרוז שישד האבן עזרא (ליל שב"ק) הבדיל בני תם חוקים להורותם אשר יעשה אותם האדם וחי, והכוונה הבדיל בני תם, היינו בני יעקב אבינו הנקרא איש תם, דדוקא להם מועיל התשובה ולא לאומות העולם, והטעם כי חוקים להורותם, שבני ישראל מקיימים חוקים, ומדה כנגד מדה גם הקב"ה מקבל תשובתם כחק בלי טעם, אשר יעשה אותם האדם וחי, דמצד הדין נפש החוטאת תמות, אך מכיון שמקיימים חוקים וחי בהם, כי יתקבל התשובה לפני הקב"ה.

ו בלכתיו בדרך זה יש לפרש מה שכתב במגן אברהם (הלכות יום הכיפורים) בשם מהר"ל שבערב יום הכיפורים צריך לטבול במקוה, כיון דתשובה היא מצות עשה ותשובה צריכה טבילה. [ובזה אמר הר"ק מהר"ד מבעלזא זללה"ה בטעם הדבר שנהגו חסידים לטבול במקוה בכל יום, דאמרו חז"ל (אבות פ"ב מ"ג) ושוב יום אחד לפני מיתתך, ועל כן טובלים בכל יום טרם שמקיימים הענין של ושוב יום אחד לפני מיתתך]. ויש להבין למה צריך טבילה למצות תשובה. ולפי האמור יש לומר, כי ענין המקוה הוא חוק בלי טעם, וכמו שכתב הרמב"ם (הלכות פקואת פ"א ה"ב) הטבילה מן הטומאות מכלל החוקים הוא, שאין הטומאה טיט או צואה שתעבור במים, אלא גזירת הכתוב הוא. ובענין מגדים (פ' בחקותי) פ"י הכתוב אם בחקותי תלכו, שהוא רמז על חק הטבילה, ע"ש. ומעתה הרי באמת הסביר נותנת שלא יועיל התשובה, ומה שמועיל התשובה אינו אלא חק בלי טעם, ולכן התשובה צריכה טבילה שגם הוא חק בלי טעם, ובה שמקיימים טבילה במקוה שהוא חק בלי טעם, מדה כנגד מדה גם הקב"ה מקבל התשובה חק בלי טעם.

ו הנה קרינו היום פרשת פרה אדומה, ובעז"ר בימינו אלה אין לנו אפר פרה לקיים חק של מצות פרה אדומה, ועל זה סמך לבינו בקריאה דיומא ונשלמה פרים שפתינו, וכמו שכתב בעבודת ישראל (לפרשת פרה) זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר, נראה לפרש מלת לאמר, מורה כדעת האומרים (הובא בב"י אור"ח סי' תרפ"ה) שפרשת פרה מדאורייתא, ולזה בא הרמז אשר צוה ה' לאמר, שאפילו בזמן הזה שאין לנו בית לעשות כתקונה, צריך לקרות הפרשה ונשלמה פרים שפתינו (הושע י"ג א), ותהא אמירת הפרשיות במקום עשיית הפרה, עכ"ד. אך עקב כל זה בידינו לקיים חק הטהרה של טבילה במקוה, ועל ידי שאנו מקיימים חוקי ה' בלב שלם, יחשב לנו הקריאה דיומא של פרשת פרה כאילו קיימנו גם פרשה זו, והקב"ה יתנהג עמנו מדה כנגד מדה ויקבל תשובתנו ברחמים וברצון.

ו השי"ת יעזור שנזכה לטהר עצמינו לפניו יתברך, לעסוק בפרשת פרה אדומה שיכניס קדושה וטהרה בלבבות בני ישראל, והשי"ת ירחם עלינו ויקיים וטהר לבנו לעבדך באמת, השי"ת יטהר לבות בני ישראל שנזכה לעבדו יתברך באמת ובלב שלם, ונזכה לקדושה וטהרה הלב שרת הנשמה ויכנס ויטהר נשמותינו טרם שבא חג הפסח, עומדים אנו בין גאולה לגאולה קרוב לחודש ניסן הזמן המסוגל לישועתן של בני ישראל, יעזור השי"ת שנזכה להתרוממות קרן התורה וישראל בהתגלות כבוד שמים עלינו וגאולה שלימה במהרה בימינו אמן.

אוצר הגנוז

(המשך מעמוד א)

ועי' אהל משה קאצינעלינגבוין (סו"ס א) דשי לחלק דאעפ"י שמצינו דמי שמחוייב מדרבנן אין להוציא המחוייב מה"ת, וכן בחצי עבד וחצי בן חורין אין חלק העבדות מוציא חלק החירות, היינו משום דנחשב לשני גופים אבל בגוף א' שפיר י"ל דיכול להוציא זמן שמחוייב מדרבנן לזמן שאותו גוף עצמו מחוייב מה"ת, ויש לתלות בהא דשבת (ט) שני כחות בגוף א' א' כאדם א' דמי או כשני בניא דמי יע"ש, ובאמת יותר יש לדמותו לב' קדושות וגוף אחד בזבחים (טה"ו) ועי' תמורה (יג) שתי קדושות וגוף א' מאי אין חורין וממירין.

גם תלוי בזה לענין מי שנדר עשישה מצוה לאח"ז מסויים וקיים הנדר קודם הזמן אם יצא ידי"ח לקיים נדרו, עי' ס' עשרת חכמים (חיד"ס סי' ט) דנטוה להקל, ועי' בס' משכנות הרועים הובנער (סי' כח) ובספרו הד"ר (סי' ט) את דלו קה"י תוד"ר (סוף אות' ח' דף קמ"ד) רב פעלים (חיד"ס י"ד סי' מג) ת' דרכי שלום לייטר (סימן סד) בית דוד לייטר (סי' קצ"ו) ענפי אר"ז (חיד"ס דף פ"ד א), אולם עיי' בת' יד שלום (סי' א) שנטוה להחמיר בזה.

גם לענין אי יכולין להפריש מעות מעשר כספים על מה שיהי' לו אח"ז אע"ג דהשתא עדיין לא נתחייב בנתינת מעות הללו כנודע ספיקת אחרונים בזה, עי' נוב"ת (י"ד סי' עג) הובא ב"פ"ת (י"ד סי' רמט) מה שצדק לזכות הואיל ונהגו כן הוי סתמא כפירשו דהוא דרך הלוואה שמלוה לעני' ע"מ שירע ממעות מעשה שלו ע"ש ובת' בנין ציון החדשות (סי' ג).

וראתי להגהיק ד' פנחס מנחם אדמו"ר מפליץ ז"ל בקובץ דרושים וחיידושים (חוברת ה' סימן מג) שהביא רא"י מהא דמנחות (פ"ד מ"ג) דלפ"ל דאין דבר שבחובה באה אלא מן החולין מפסח מצרים מה פסח מצרים לא באה אלא מן החולין שלא ה' להם עוד מע"ש וכו' ואם איתא דיכולים להפריש ע"מ שיהי' לו אח"כ גם במצרים יוכל להיות להם מע"ש אלא משמע דא"א להפריש ע"מ שיהי' לו אח"כ יע"ש, ויש לדחות דבפסח מצרים עדיין ליה כלל חיוב מע"ש אבל בזמן שהמצוה נוהגת אפשר דיכול להפריש ע"מ שיהי' לו אח"כ, ומלבד זה י"ל דאי לזוין ומפרנסין לצדקה מקרי כבר מחוייב בדבר קודם שהגיע לו המעות והוא פלוגתא בירושלמי (תבובת פ"ז ד"ה) אי לזוין ומפרנסין מצדקה.

בענין כריכת הציצית

בענין כריכת הציצית כתב בשו"ע (א"ח סימן י"א) סעיף י"ד, נוהגים לכורך באויר ראשון ז' כריכות ובשני ט', ובשלישי י"א, וברביעי י"ג, שעולים כולם ארבעים כמנין ה' אחד שעולים ל"ט ועם השם הם ארבעים ע"כ, ובמג"א הובא בשם ש"ל"ה לעשות בשני ח' ואז הוא מכון כמנין ה' אחד וז"כ בלבוש ובכוונתו, והנה ב' תצאי הכריכות היינו תחילת הכריכה וסופן אם מצטרפין למנין הכריכות, הלא גבי כריכות הרצועות של התפילין של יד פליגי האחרונים אם מצטרפין ולכאורה ה"ה בציצית ז"כ להדיא בס' בעל שם טוב עה"ת פ' ואתחנן או' פ"ד, אבל בשלחן מלכים (ע"י ש"ד) כתב לחלק דבתפילין לא מצטרפי ובציצית מצטרפי אולם לא כתב שום טעם ע"ז.

כתב במדרש פנחס סו"ס כ' בענין עשיית קשידת הציצית היה מקפיד הרה"ק מו"ה פנחס מקארין ז"ע שיהי' בלא הפסק דיבור, ולמנות בפה הכריכות על סדר ה' אחד, דהיינו בתחילת הראשונה מנה מא' עד ז', ובחוליא השניה מנה ח' ט' ו' ואח"כ מא' עד ה', ובחוליא השלישית התחיל למנות מא' עד ו"ו, ואח"כ מא' עד ה', ובחוליא הרביעית מנה א', ואח"כ א' עד ח', ואח"כ א' עד ד', וכן נהג הגה"ק המהר"ם א"ש זצוק"ל כדכתב בס' זכרון יהודה (דף י"ח) - ומש"כ שלא להפסיק בדיבור, עי' בשו"ת מנחת יצחק ח"ט סימן ח' אות ו' הענין בזה משום שרומזים לאחדות השם, עד כדי כך שחשבו איזה חכמים שיש בהתרת הכריכות משום מחיקת השם ח"ו כהובא בברכי יוסף סימן זה אות ט', וא"כ לשיטתו יש בקשידה ג"כ ענין של כתיבת השם ומבואר (בניד"ס סי' ר"ח) גודל האיסור של הפסק בשעת כתיבת השם, ואף דלדינא אין בזה משום מחיקת השם כמש"כ בברכי יוסף שם ובשערי תשובה ס"ק כ"ד דרך גימטריא אין לחוש, וממילא אין בזה ג"כ משום כתיבת השם, מכל מקום י"ל דע"כ"פ איכא בזה מדת חסידות עיי"ש, וכן מבואר בשו"ת לב חיים ח"א סימן צ"ד דמדת חסידות שלא להתיר הכריכות כדי שלא להפריד מספר השם הו"ה ב"ה.

על שפת הים

ועל שפת יעטה. איתא בתרגום יב"ע ועל ספריא יהוי מהלך. ועיין בפירוש יונתן ספריא. יש מפרשים על שפת הים ילך, ור"ל כלומר מחוץ למחנה. ואין בו לא טעם ולא ריח. והגאון מהר"ד מניה ספדיא בד', מלשון המקרא וסבבו בשוק הסופדים (קהלת יב, ה), ור"ל שילך באבל במקום ספדיא, וקרוב לראשון. ונראה ביותר צריך להיות ספדיא, ופירוש שאסור ליטול גם צפרני דמי אלבל, כמו שאבל אסור בנטילת צפרניו גם מצורע אסור, וסבירא ליה כרבי יהודה איכא דפליג אדרבי יוסי בפרק אלו מגלחין (מו"ק יז:). ואמר כסם שאבל אסור ללחץ הים ונמי אסור ליטול צפרניו, והכי קיימא לן אם לא עיי' שינוי כדכתב הטור (יו"ד סימן שצ).

ארבעה אבות נגעים

שאת או שפחת או בהרת. בספר קדמון כתב יד מצאתי, ש'את ס'פחת ב'הרת צ'רעת ר"ת שסבי"ץ, והוא רמז לארבע אבות נגעים ששינוי במשנותינו בהרת עזה כשלג שניה לה כסיד ההיכל והשאת כקרום ביצה שניה לה כצמר לבן, ש"לג ס"יד ביצה צ'מר ר"ת שסבי"ץ (עוד מצאתי) "ומחית" בגימטריא מחיה בכעדה.

לעי"נ הרה"ח רי יצחק אייזיק בן הג"ר פינחס הלוי עי"ה

נפטר די' ניסן

וזוגתו מרת רייצל ב"ר עזריאל עי"ה

נפטרה ר"ח ניסן

דברי התעוררות והתחזקות לקראת ר"ח ניסן

כבר נשמע ונמצא מפי ספרים וסופרים גודל מעלת קדושת ימי חודש ניסן, "ענת

דודים רי"ח ניסן אשר בני ישראל מתקדשים בו ומתקדשים ל'מעניו הישועה בקול רינה ותודה הולך וחוגג, ודורשי ה' יחוגו בריצה ושמירה ע"י המצוות וע"י הימים הקדושים הבע"ל". (סוד העבודה מכתב ס'). וכל יום ויום בחודש זה מסוגל לגאולה, כמו שיסד הפייטן במוסף לפ' החודש, הנם ימים המבורכים. (דברי יואל שמיני רמח). וכל ימי החודש שהוא ראש ל'ברכה מהא"ל המבורך (ישמח ישראל אות ג) ובפרט כיום ראש החודש שהוא ראש השנה יום בריאת העולם במעשה כידוע "דבתחלה עלה במחשבה לברוא את העולם כמדת הדין וכו' וראה שיהי' העולם מתקיים ובראו בפועל ביומי ניסן בימי רחמים (תוס' ר"ה כז. פת"ח שער השופר פ"ה). ובניסן היה המעשה שהיה רק בטוב לבד, וכמ"ש המחשבה בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, ולכן ניסן י' פעמים טוב. (תוע קודש ניסן ד'). ובמשנה ר"ה ארבעה ראשי שנים הם ואחד מהן ניסן "יעיקר מן הארבע ראשי שנים אלו, הוא ר"ח ניסן (בית אהרן). ולנו "לפני ישראל ניסן הוא ראש השנה שעיקר הראשית שלנו מה שנבחרנו להיות אלהים לעם ה' חלקו, כמ"כ גדול בענינו מה שזוכינו בהו"ת להיות מעבדיו ושומרי מצותיו, יותר ממה שבראנו (שפת אמת).

שבת החודש - מברכים ניסן

וכבר נשנו בספרי הקודש שכל החודש תלוי בשבת מברכים "ובין דעיקר התחדשות החדש תלוי בשבת שלפניו ע"כ מברכין בו החדש ומבקשים שיחדשהו ה' לטובה וכו'" (י"טב פנים לפרשת החודש אות טז).

ובפרט בעת שמתחילין ליינסן בזה החודש ניסן ואנו קוראין בשבת שלפניו פרשת החודש הזה לכם, וכל ברכאן של קדושת ימי חודש ניסן בשבת זו תליין, "ועל ידי קריאת פרשת החודש בשבת הזה הוא לעורר מרדם ישנים, כדי להבין עצמנו בקדושה ובטהרה בכל הכוונות הראויות ל'פ"ה התקדש החג נוכל לזכות להרגיש האור הגדול מקדושת הו"ט הבע"ל"ט" (ישמח ישראל פ' החודש אות ג), "ובשבת הקודם מתחיל להתנוגץ ההתחדשות הזה כידוע מכל דבר שבקדושה שיש לו השראה בשבת הקודם" (תורת אמת פרה ר"ה פרשת), "וכשחל ר"ח בחול צריך לקרות בשבת שקודם ר"ח פרשת החודש שבשבת שלפניו צריך להרגיש קדושת ריח שיהי' בימי המעשה שאחריו כמו שאמרנו כ"פ דשבת כולל כל קדושת הימים שיבואו בימי המעשה שאחריו" (פרי צדיק דף ק"ט ע"ב), "וההבנה של פסח היא פרשת החודש" (חיידושי הרי"ם קמ"ד).

"ובפרשת החודש בא ניצוץ אור החדש שיוכל להיות כבדרי החדשה ממש" (שפת צדיק דף ק"ט ע"ב), ועיקר עבודה לשמים היא ע"י עסק התורה "עניי התורה הקדושה יוכל האדם לבוא לכל המורגנות" (נעם אלימלך צו דף קס"ז). ובפרט צריך ל'נצל את השתי שבתות הראשונות של חודש ניסן, "והוא זמן תשובה לכל לתקן פגם העונות ע"י אותן השבתות וזהו שאמרנו ז"ל שאמ"ל שמו ישראל שני שבתות מיד ננאלין שרומז עניי השני השבתות האלו יכולין לתקן המעשה והמחשבה" (מאור ושמש החודש ק"ח), ובכל שבתות השנה יש לו סגולה מצד יתרון הנפש שבאדם בשבת להועיל לכל מבקש תורה" (טור א"ח סימן ת"ל ש' דרישה) ובפרט שכל רגע ורגע שביום שבת קודש זוכין בו לנחלה בלי מצרים וכחו גדול יותר מהרבה שעות שביום החול כאשר "כתבו המקובלים גדולה הפועל הנעשה מעסק התורה ביום שבת אף פעמים יותר מן הנעשה מעסק התורה של ימי החול" (כן איש חי שנה א' י"ב ב) ובפרט כי בשב"ק יש התעלות אפי' מרגע אחד לימוד התורה "כי רגע אחד של שב"ק פועל יותר מכל הזמנים" (דרשת חת"ס י"ז לז). ובכן אל תאמר שרגע אחד אין כדאי ואין בו ממש, ובפרט כי רגע אחד שלפני התפילה בשב"ק "נחשב כל רגע ל'שנה של'ימה" (הח"ק ר"מ מנדבורנא ז"ע) ואם כי כן הוא סתם שבתות השנה ק"ו בן בנו של ק"ו שהשבתות האלו של חודש ניסן שבהם יוכל האדם לקנות קדושה בקל יראה ל'נצל כל רגע בלימוד התורה ועבודת ה'.

אשר על כן בואו ונחשוב חשבוננו של עולם לנצל כל רגע ורגע מיום השבת קודש זו בלימוד התורה, ובפרט שבשבת זו יורד שפע קודש מלמעלה על הלימוד תורה, "ומסופר מהיהודי הקדוש שאמר שבשבת זו יש בו התחדשות בשפע בדברי תורה" (פרי צדיק אות ב' ק"ח ע"ב). וידוע מאמר הרה"ק מלובלין ז"ע על אמרם ז"ל (ביצה טז.) וביום השביעי שבת וינפש כיון ששבת ווי אברה נפש, ולכאורה היה יותר מתאים לומר זאת במוצאי שבת ולא בליל שב"ק, אלא הענין הוא שידע שיבוא מוצאי שב"ק שיאבד את הנפש היתירה של שבת, ע"כ ישמרו ויחוסו על הזמן היקר של שבת שלא יבזבו ב'נפילה (בית אברהם ויקרא ק"ב).